

§ 28 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

LARS-IVAR ERICSON:

Ordförande, ledamöter! I likhet med utskottet välkomnar jag skrivelsen om ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan. Jag gör detta utifrån mina lokala erfarenheter som präst på fyra olika platser i Lunds stift. Sedan mitten av 1980-talet har jag fått vara med om ett fullgott samarbete mellan det som för var Missionskyrkan eller Svenska missionsförbundet och nu benämns Equmeniakyrkan. Under åren har vi firat många gemensamma gudstjänster och inom församlingsinstruktionens ram har även sammanlysningar skett. Under fastetiden har det varit naturligt att samlas till gemensamma passionsgudstjänster och sommartid har det förekommit friluftsgudstjänster, som då nått fler än de trogna besökarna inom respektive samfund. Den överenskommelsen ger utrymme för fortsatt lokal samverkan och kan ge inspiration till att påbörja en sådan på de platser där den ännu inte finns.

Kyrkomötesvänner! Den tiden är förbi då vi ska ägna energi åt att diskutera vad som skiljer samfunden åt. Jag tänker ibland på ett av mina första besök som ung diakonitjänsteman på 1970-talet. Jag skulle hälsa på gamle Herman som var äldstebröder i ett frikyrkosamfund. Jag var lite orolig för hur det skulle gå. Då sa han: ”Käre vän, nu ska vi inte hänga upp oss på vad som skiljer utan nu ska vi tänka mer på det som förenar, nämligen tron på Herren Jesus Kristus och vad vi tillsammans kan göra för att människor ska komma till tro och växa vidare i denna tro.”

Bifall till utskottsförslaget.

DAG SANDAHL:

Ordförande! I kyrkostyrelsens protokoll finns det en särskild mening av mig och det är den jag står vid. Det här går inte. Jag tänker yrka bifall till motion 2016:67.

Ekumenik är en mycket allvarligare syssla än att bedriva företagsfusion i fromhetsbranschen. Här säljs ändå sanningsfrågor och de kan inte spelas bort. Det är Equmeniakyrkan som har problemen, inte vi. Nu underkänns barndopet i somliga församlingar och med den kyrkan ska vi ingå överenskommelse. Så kan vi inte göra av respekt för de barn och de barns familjer där vi döper eller av respekt för vårt eget barndop. Equmeniakyrkan är en olycklig sammanblandning av den baptistiska traditionen och det missionsförbundet som faktiskt stammar ur Svenska kyrkan, inte i protest men egentligen som en missionsförening. Sedan drogs det vidare och den hitsorien behöver jag inte dra idag. Equmeniakyrkan får ta den interna debatten. På kyrkostyrelsen sas föga om den splittring som råder i Equmeniakyrkan i den här frågan. Vid deras kyrkokonferens tittar man på en slutlig kompromiss att baptisterna ska man samtala med, baptisterna som i praktiken underkänner Svenska kyrkans dop som ett autentiskt kristet dop med argumentet: Det är inget dop och därför döper vi inte om. Men där går vår gräns och måste göra, om vi alls ska sätta värde på dopet i Svenska kyrkan.

Min hållning är mycket mycket enkel. Equmeniakyrkan bör lösa de egna frågorna om dopsynen innan en överenskommelse med Svenska kyrkan kan träffas. Det är en ekumeniskt ansvarig hållning och den står jag för. Därmed inte ett ont ord sagt om snälla missionsförbundare, men någon ordning måste det vara när man bedriver ekumenik. Det handlar om att skilja mellan saken – dopfrågan – och personerna. Den ena var mycket tydlig och den andra var mycket vänlig, men den

hållningen leder ju till fortsatta samtal när Equmeniakyrkan väl har pratat färdigt internt. Den här frågan är inte mogen för beslut i kyrkomötet.

Bifall till motion 2016:67.

OLA ISACSSON:

Ordförande! Hur kan någon vara så hjärtlös att man yrkar avslag på en ekumenisk överenskommelse? Så är det ju med mig. I den här överenskommelsen finns det en hel rad punkter där Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan beskriver vad man bejakar och vill för framtiden, och jag håller med ända fram till sista punkten. Där uppmanas församlingarna att där lokala, pastorala och teologiska förutsättningar finns ingå lokala samarbetsavtal.

För mig är teologiska förutsättningar problematiskt. I vissa församlingar i Equmeniakyrkan är det möjligt att på nytt döpa den som har blivit döpt som barn. Svenska kyrkans hållning är alltså, att vi kan ingå lokala avtal med församlingar i Equmeniakyrkan som i denna del inte står bakom sin egen kyrkas teologi. Det är för mig skälet att yrka avslag på överenskommelsen som den ser ut nu. Svenska kyrkan villkorar lokala avtal med att församlingar i Equmeniakyrkan inte står bakom sin egen teologi i alla delar. Det är inte ansvarigt att bedriva ekumenik på det sättet, menar jag. Vi bedriver ekumenik med hela kyrkor, inte med utvalda delar utav kyrkor. Jag tror inte att Svenska kyrkan skulle acceptera om en annan kyrka sa: Vi ingår överenskommelse med församlingar, men bara med församlingar som inte har omgifta präster, bara med församlingar som inte viger samkönade par, inte med församlingar som inte döper barn till odöpta, eller vad man nu kan ha för förbehåll för vår kyrkas teologi. Dessutom är de flesta frågor som andra kyrkor skulle sätta som villkor på vår kyrka mindre än frågan om att döpa den som redan är döpt.

Problemet med överenskommelsen och graderna om lokala samarbetsavtal är att den inte tar Equmeniakyrkans dopsyn på allvar. Därmed riskerar vi att bidra mera till splittring än till enhet. Svenska kyrkan betraktar inte Equmeniakyrkan som en utan som två. En del kan vi ha avtal med, en annan del av kyrkan hänvisar vi till det allmänna ekumeniska arbetet på orten.

Vad hade jag då velat se? Jo, jag hade velat se en överenskommelse som inte delar Equmeniakyrkan i två kyrkor utan som tog Equmeniakyrkans dopteologi på större allvar och frågade vad vi nu kan göra tillsammans om Equmeniakyrkan har denna dopteologi. Att låta de lokala överenskommelserna som redan finns förlängas ser jag inte som ett problem, för det behövs det inget nationellt avtal att falla tillbaka på. Men ska nya avtal skrivas måste de ha sin utgångspunkt i hur Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan ser ut nu. Vi kan inte ha en ekumenisk överenskommelse som villkorar varandras trohet mot den egna kyrkans teologi i en så väsentlig fråga som dopsynen.

Alltså avslag på kyrkostyrelsens skrivelse och bifall till motion 2016:67, vilken är det samma som bifall till reservationen.

DANIEL TISELL:

Ordförande! Jag företräder Ekumenikutskottet i den här frågan och vill lyfta fram, att det var Equmeniakyrkan som 2011 föreslog att samtal skulle inledas med oss i Svenska kyrkan med syftet att stämma av tidigare berörda ekumeniska beslut. Och nu drygt fem år senare har kyrkomötet att ta ställning till ett förslag från kyrkostyrelsen om en överenskommelse. Detta förslag har också sin grund i ett gemensamt arbete i en samtalsdelegation och vad de har åstadkommit och i en remissrunda

i respektive samfund. Ekumenikutskottet välkomnar förslaget till överenskommelse. Vi konstaterar, att förslaget handlar om en partiell överenskommelse och inte en full kyrkogemenskap, då vissa teologiska skillnader föreligger. Olika dopsyn tar vi också allvarligt på, men det hindrar inte ett förslag om att lokala överenskommelser och det här förslaget kan bejakas. Jag vill också notera Läronämndens yttrande om att inga läromässiga hinder föreligger för att bejaka kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet hoppas och tror, att detta förslag kan stimulera och skapa goda förutsättningar för lokal ekumenik, vilket är helt i enlighet med Jesu bön: Jag ber att ni alla ska bli ett. Vi tycker alltså att det är ett bra sätt att visa ansvar för ekumenik att bejaka förslaget och inte tvärtom.

Jag yrkar bifall till utskottet och avslag på motion 2016:67.

BISKOP PER ECKERDAL:

Ordförande! Jag talar för kyrkostyrelsen och yrkar bifall till utskottets förslag. Nu kom vi egentligen i lite fel ordning kronologiskt här. Men ett viktigt konstaterande bakom kyrkostyrelsens förslag är ju, att det tidigare fanns ekumeniska överenskommelser mellan Metodistkyrkan i Sverige och Svenska missionskyrkan, men genom det nya trossamfundet Equmeniakyrkan har vi hamnat i en ny ekumenisk situation. Den dialogprocess som vi nyss hörde om har inte minst bearbetat de teologiska frågor som handlar om kyrko- och församlingssyn, dop, nattvard och ämbete.

Jag vill också understryka det här som nyss sas, att detta är en överenskommelse som inte innebär full kyrkogemenskap utan vad man kan kalla en partiell gemenskap. Orsaken till detta är just att det finns olösta teologiska frågor mellan samfunden och där den viktigaste frågan är den praxis som finns i delar av Equmeniakyrkan att på en enskilds begäran förrätta nytt dop av någon som redan är döpt. Överenskommelsen bygger på övertygelsen att båda kyrkorna, trots de skillnader som finns, är delar av Kristi kyrka i världen och är kallade att samverka i vittnesbörd och tjänst. Den möjlighet som den här överenskommelsen ger är en möjlighet till lokala ekumeniska avtal, där förutsättningar för detta finns. I huvudsak innebär förslaget, att Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan vill utveckla och fördjupa gemenskapen, stärka de ekumeniska relationerna och verka för gemensamt ansvarstagande i samhället, att församlingarna inom Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan kan träffa lokala avtal om samverkan där förutsättningen för detta finns och att präster respektive pastorer kan prövas av kyrkornas organ för att i det lokala sammanhanget tjänstgöra för varandra.

Frågan om dopet påverkar förutsättningarna för en lokal ekumenisk samverkan. Det innebär att församlingarna som tecknar ett lokalt avtal ska vara överens om att en sådan praxis som tolkas som omdop inte förekommer. Equmeniakyrkan tog för sin del beslut om att ingå i överenskommelsen på sin kyrkokonferens i maj i år. Där beslutade man också att ge sin kyrkostyrelse i uppdrag att i fortsatta samtal med Svenska kyrkan bearbeta förslaget till lokalt avtal. Det handlar inte om överenskommelsen som sådan, utan det är ett förslag på hur en lokal överenskommelse kan se ut som finns bifogad dokumentet.

Bifall till utskottets förslag.

FREDRIK SIDENVALL:

Käre ordförande! Jag ska tala för reservationen inlämnad av Magnus Hedin och av undertecknad i Ekumenikutskottet. Den tar särskilt fasta på det vi tidigare har hört i anföranden här, att inte bidra till fortsatt och ökad inre splittring i Equmeniakyrkan,

eftersom så mycket pekar på att här det en process som pågår. Här finns det praxis och ståndpunkter som fortfarande står långt ifrån varandra. Det blir en märklig ekumenisk process när vi då sluter avtal som syftar till full öppenhet och samverkan lokalt med delar av en kyrka och inte hela kyrkan.

Nu råder säkerligen stor enighet om evangeliets innehåll, att det handlar om att var och en som tror på Herren Jesus Kristus inte ska gå förlorad utan få evigt liv. Men Svenska kyrkan är inte bara en evangelisk kyrka utan vi står också i ett katolskt arv. För oss har evangeliet inte bara ett innehåll utan en form. Evangeliet tar gestalt i det vi kallar för nådens medel. Det är ordet som förkunnas och det är sakramenten och till detta hör också ämbetet. Det har skapat förutsättningar för Svenska kyrkan att på ett särskilt sätt vara en brobyggarkyrka. Till det hör ordningen med prästvigning av biskopar som står i apostolisk succession. Laurentius Petri skriver i kyrkoordningen från 1571, som ni säkert erinrar er, att vi tror att biskopsämbetet av den ”Helgha Anda är”. Allt det där hör till vår rikedom och sådant som vi har haft med oss in i andra ekumeniska dialoger, såsom inom Borgåöverenskommelsen, den överenskommelse som träffades med Church of England 1922. Vi måste tala med en samlad röst. De dörrar som så att säga öppnas här in i prästämbetet som vi tidigare har sett, där metodistpastorer utan prästvigning av Svenska kyrkans biskopar trätt in i tjänst, de dörrarna kan vi ana öppnar sig också här för pastorer inom Equmeniakyrkan. Då blir plötsligt det som i andra sammanhang framhålls som identitetsskapande och som av största vikt, inte minst för våra biskopar, nu plötsligt relativiserat.

Jag yrkar alltså på den inlämnade reservationen och därmed på motion 2016:67 och avslag på kyrkostyrelsens skrivelse. Tack.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Tack, du är en god undervisare, Fredrik. Jag vill bara reflektera över det som sägs här, att du tycker att vi inte ska bidra med splittring till Equmeniakyrkan. På något sätt är det väl så att de själva också får ta ansvar. De vill ju ha denna överenskommelse med oss. Det är klart att man visar omsorg om det här nybildade samfundet. Det måste ändå vara så att vi har tilltro till varandra, att vi vill detta tillsammans, trots att det finns vissa teologiska skillnader som är viktiga att fortsätta prata om. Allt detta har ju lyfts fram. Det är därför inte så att utskottet menar att man ska ta lätt på de frågeställningar som skiljer oss. Vi måste också tro att Equmeniakyrkan kan hantera detta och vill detta, eftersom de också är helt överens om att vi ska bejaka det här förslaget.

Bifall till utskottet.

FREDRIK SIDENVALL (REPLIK):

Den enhet som Jesus ber om är inte en enhet på papperet och i dokument utan en enhet i tro, liv och bekännelse. Den verkliga enheten ser vi att det är en lång väg till och som återstår. Vi kan inte sopa väsentliga teologiska frågor under mattan. Vi har en omsorg om Equmeniakyrkan och dess inre konsistens och enhet, men i det här ligger också en omsorg om vår egen kyrkas integritet och trovärdighet.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Här sopas ingenting under mattan. Jag skulle mer se det som curling. Man sopar på isen så att klotet kan fara fram. Det är ingenting som sopas under. Vi måste ju fortsätta och stimulera just den här processen av att tillsammans prata och leva i

vittnesbörd. Det är definitivt det som överenskommelsen syftar till som du varnar för. Där är vi helt överens, fast vi kanske ser på olika sätt på medlen att komma dit.

FREDRIK SIDENVALL (REPLIK):

Det finns en underbar berättelse från Egypten på 200-talet, där en splittring hotade på grund av millennialism, alltså tron på 1000-årsriket. Då sändes det biskopar från Konstantinopel. Man stängde in sig ett helt dygn och man samtalade, står det, under allvar. Ingen hånade den andre, ingen skrattade åt den andre, utan man sökte sig under allvar och under rannsakan av skrifterna enhet. Man nådde enhet i själva läran, i bekännelsen, i sanningsfrågan. Därefter firade man gudstjänst i ande och sanning och i stor glädje, för man hade faktiskt nått fram till en sann enhet i läran. Det tycker jag är en fin modell ifrån 200-talet. Tack.

EVELINA JOHANSSON:

Ordförande! Den här inleddes ju av fina vittnesbörd om samarbete med Svenska missionsförbundet och så vidare från mitten 1980-talet. Då kan vi lägga märke till att det alltså är 20 år innan den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska missionskyrkan ingicks. Det tycks alltså som att en central överenskommelse på intet sätt är avgörande för ett gott samarbete kyrkor emellan på lokal nivå, vilket jag säkert tror att fler här i salen har erfarenhet av och skulle kunna vittna om.

Saken är dock den att det inte är riktigt så enkelt som att det som var Svenska missionsförbundet nu benämns Equmeniakyrkan, utan Equmeniakyrkan är en sammanslagning av Missionsförbundet, Metodistkyrkan och Baptistsamfundet. Att glida över de teologiska meningsskiljaktigheterna med att skilja mellan full kyrkogemenskap och den här typen av överenskommelse gör sig fint så här på kyrkomötet och när man skriver under de centrala papperen. Men vad blir egentligen skillnaden på lokal nivå, där de lokala samarbetsavtalen som möjliggörs faktiskt ser ganska lika ut som full kyrkogemenskap? Hur förklarar man till exempel att det ska gå att ingå den typen av gemenskap med equmeniaförsamlingen på orten men inte med pingstförsamlingen? Den lokala pingstförsamlingen kanske inte heller har förrättat något omdop på väldigt länge, men i teorin kan det ju hända när man byter pastor precis som i equmeniaförsamlingen. Det finns också dubbelanslutna församlingar lokalt anslutna både till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan, till exempel, med en stark baptistisk tradition.

Allt det här är ju möjligt för Equmeniakyrkan, eftersom man är mera kongregationalistiskt organiserad. Då kan man fråga sig om det verkligen är meningsfullt att sluta ett centralt avtal med ett kongregationalistiskt samfund, som ju egentligen skapar möjligheter som är rätt möjliga ändå. Inget hindrar lokalt samarbete kyrkor emellan med samfund där vi inte har någon överenskommelse. Vad som däremot händer när en sådan här överenskommelse ingås är att förståelsen av vad kyrkogemenskap är och inte är på lokal nivå blir allvarligt grumlad, vilket enligt min mening kan vara till men för det fortsatta ekumeniska samtalet.

Bifall till reservationen, som innebär bifall till Ola Isacssons motion 2016:67.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 67.